

Inzichten
uit alle
windstreken

Levenslessen van oude en nieuwe Amsterdammers

Voorwoord

Het boek dat je nu in handen hebt, gaat over verbinding tussen oude en nieuwe Amsterdammers op een plek waar je het niet meteen zou verwachten: de oude Bijlmerbajes. In 2016 streken de eerste asielzoekers neer in de tot tijdelijk AZC omgebouwde voormalige gevangenis. Met vallen en opstaan ontstond een nieuwe buurt aan de Wenckebachweg.

Lang voordat het AZC zijn deuren opende, was Dynamo al actief in het verbeteren van de leefkwaliteit van vluchtelingen om ze een goede start te geven in Nederland. Onze medewerkers en vele vrijwilligers hielpen onder andere in de noodopvang aan de Haaksbergweg en de Marnixstraat en zetten een voorschou op poten.

De BurenBoulevard aan de Wenckebachweg werd een plek waar mensen terecht konden met vragen of initiatieven. Samen organiseerden en coördineerden we activiteiten voor en door buurtbewoners. In een setting, waar je je veilig voelde en kon ontspannen. Waar beloftes werden nagekomen. Waar chronische stress werd verlaagd, zodat er weer ruimte kwam om verder te gaan en weer regie te nemen over je eigen leven.

Het belang en succes van participatie en het inzetten op eigen kracht van statushouders is hopelijk een inspirerend voorbeeld.

Ons enthousiasme werd vanaf het begin versterkt door de behulpzaamheid, humor en betrokkenheid van onze nieuwe burens uit alle windstreken. We waren onder de indruk van zoveel veerkracht. In dit boek delen we in woord en beeld de verhalen en inzichten van oude en nieuwe Amsterdammers die betrokken waren bij een samenleving in het klein aan de Wenckebachweg.

Het jaar 2017 loopt ten einde. Het AZC gaat verhuizen, de poorten van de Bijlmerbajes gaan definitief dicht en er komt een nieuwe woonwijk in het gebied. Veel statushouders zijn inmiddels buurtbewoners geworden en Dynamo blijft zich inzetten om oude en nieuwe Amsterdammers te verbinden. Want iedereen mag meedoen.

Gury Douma
directeur

Inhoudsopgave

Houlida Lahmaj, projectleider bij Dynamo over vluchtelingen, schakelen en naar je botten luisteren	4
Hun gewicht in goud waard - de verhalen van vrijwilligers	9
Beeldverslag over het leven in het AZC aan de Wenckebachweg	20
Op eigen benen willen staan - de verhalen van bewoners	31
Betrokken, flexibel en krachtig - de verhalen van de medewerkers	49

‘We proberen elkaars normen en waarden samen te brengen’

Houlida Lahmaj,
projectleider bij Dynamo
over vluchtelingen,
schakelen en naar je
botten luisteren

Met de Arabische
uitdrukking ‘naar je
botten luisteren’, wordt
een moment bedoeld
waarop je even zen wilt
zijn, in jezelf wilt keren,
voelen hoe je in elkaar
zit. Ik dacht, nou, dat ga
ik onthouden en dat ga
ik ook leren!

‘Ik ben hier soms net een politieagent hoor,’ lacht Houlida Lahmaj, projectleider bij Dynamo. Als ze het afgelopen anderhalf jaar iets heeft geleerd, is het schakelen en improviseren. ‘Wij bedenken niet voor de mensen wat zij nodig hebben, maar sluiten aan bij hun vragen.’

Daarbij hoort ook duidelijkheid over wat wel en wat niet kan. In het hoofdgebouw van de voormalige Bijlmerbajes, op de met tapijten versierde gang waar de activiteiten van Dynamo plaatsvinden, grijpt ze vriendelijk en beslist in als haar collega Rachida aan de praat wordt gehouden door een vrouw die haar verhaal doet over het wachten op een woning. ‘Als je niet oppast, kom je hier nooit van A naar B. En we kunnen natuurlijk niet alles oplossen,’ zegt ze monter.

De hulp aan vluchtelingen gaat verder terug dan de start van het AZC. In september 2015 is Dynamo begonnen met hulp bij de noodopvang in de Verheijhal in Oost, een samenwerking van gemeente, Rode Kruis, GGD, IND en andere organisaties. Houlida: ‘Bij Dynamo deed iedereen mee, de maatschappelijk werkers, de beheerders, voorschoolleiders, de directie, tienerwerkers. Iedereen was erbij en niemand vond iets teveel. Dat je tegen elkaar zegt: “Zeg, kan jij honderd eieren regelen?” En dat dat dan gebeurde. Iedereen die een taal sprak werd ingezet om te tolken en bijvoorbeeld uit te leggen dat er in deze tube geen crème zit voor je gezicht, maar tandpasta. De mensen van beheer brachten de keuken op orde. De pedagogisch medewerkers stelden de kinderen op hun gemak. Dat teamwerk, dat was zo’n cadeautje! We moesten elkaar zelfs wegsturen: “Ga nu naar bed want je moet slapen.” Een week later werden we gebeld door de gemeente of we iets konden doen in de

*Je mag
naar je
botten
luisteren*

Toen de gevangenis een asielzoekerscentrum werd, zijn de dikke, stenen muren om de torens heen gedeeltelijk afgebroken en verlaagd. Hetzelfde gebeurde met de culturele muren in het AZC.

noodopvang aan de Haaksbergweg. Een voorschool voor de peuters en kleuters opzetten en activiteiten organiseren voor de 150 kinderen die nog niet naar school gingen. Drie maanden hebben de asielzoekers op deze locatie gewoond. Met het team dat in die tijd is gevormd zijn we verder gegaan tot nu, het AZC.'

Nieuwe start

We organiseren activiteiten en trainingen waar de nieuwe Amsterdammers behoefte aan hebben. Een belangrijk onderdeel van ons werk is mensen die elkaar kunnen helpen met elkaar in contact te brengen. Zodat iedereen mee kan doen in Amsterdam. Houlida: 'Er zijn heel veel mensen die alles wat ze aangereikt krijgen, van harte ontvangen en er actief iets mee doen. Dat zijn de nieuwe Amsterdammers die meedraaien en alle cursussen volgen. Als wij ze in contact brengen met bedrijven, dan gaan ze meteen kijken. Ze zijn dankbaar voor alle kansen hier en vinden snel hun weg in Nederland. Daarnaast zijn er ook mensen die nog zo moeten bijkomen van alles wat in hun leven is gebeurd. Dat zijn de mensen die vooral in de modus zitten dat alles moeilijk is. Ze hebben het idee dat hun leven hier pas begint als ze een huis hebben. Wij koppelen deze twee types mensen aan elkaar. De nieuwe Amsterdammers die hun weg al snel kunnen vinden in Nederland coachen de mensen die het nog niet zo makkelijk vinden om in actie te komen. De eerste dingen die we onze nieuwe burens hebben moeten leren is samenwerking. Mensen haken ook weleens af hoor. Maar we gingen wel door met de mensen die er wel behoefte aan hebben.'

Muren slopen, bruggen bouwen

Toen de gevangenis een asielzoekerscentrum werd, zijn de dikke, stenen muren om de torens heen gedeeltelijk afgebroken en verlaagd. Hetzelfde gebeurde met de culturele muren in het AZC. In de noodopvang zagen Houlida en haar collega's dat sommige Arabische kinderen niet met kinderen uit Eritrea mochten spelen. Iets om meteen mee aan de slag te gaan. Houlida: 'Jij bent hier in Nederland. Stel je voor dat jouw witte buurvrouw met blond haar zegt: "Ik wil niet dat jij naast me komt wonen."' Zodra ouders zich hiervan bewust worden, zie je dat het helemaal niets meer uitmaakt en dat alle kinderen natuurlijk wel

Er zijn heel veel mensen die alles wat ze aangereikt krijgen, van harte ontvangen en er actief iets mee doen. Dat zijn de nieuwe Amsterdammers!

Neem Malyun Mohamed, dat is zo'n een vrijwilligster uit duizenden. Ze is gastvrouw, maar ze is ook tolk voor Somalische moeders. De moeders zijn nu verhuisd, en ze ondersteunt ze nog steeds.

met elkaar mogen spelen. Het is gewoon onwetendheid. We proberen elkaars normen en waarden samen te brengen. Dat is echt de rode draad geweest in het hele project, zo belangrijk! We zijn enorm dankbaar dat er zoveel vrijwilligers zijn die ons ondersteunen. Neem Malyun Mohamed, dat is zo'n een vrijwilligster uit duizenden. Ze is gastvrouw, maar ze is ook tolk voor Somalische moeders. De moeders zijn nu verhuisd, en ze ondersteunt ze nog steeds. Langzamerhand is haar rol gegroeid en ging het van koffie aanbieden tot het runnen van de hele tent hier. Een stille kracht. Ineens ziet ze iemand met me meelopen en vraagt ze: "Koffie, thee?" Ze ziet alles heel snel. En als Rachida lesgeeft, past ze op de kinderen en zegt ze, "Ik ben opgegroeid met elf kinderen, zo moeilijk is het niet om even op te passen." Een duizendpoot! En Elsa, die ook in dit boekje staat, hoe zij in haar kracht is gaan staan om mensen te helpen, dat verdient ook een luid applaus!

Even zen zijn

Er zijn talloze momenten en gebeurtenissen die indruk hebben gemaakt. Van de veerkracht van mensen die ondanks alles toch doorgaan tot het plezier van huppelende kinderen die niet beter weten dan dat Nederland hun veilige thuisland is. Een gebeurtenis die steeds weer bij Houlida naar boven komt is een huis-tuin-en-keukengesprek met een vrouw op leeftijd, afkomstig uit Syrië. Houlida: 'Ik hou ervan om altijd actief door te gaan en neem soms weinig tijd voor mezelf. Op een middag zag ik deze vrouw zitten en vroeg: "Wat bent u aan het doen?" Toen zei ze: "Ik ben naar mijn botten aan het luisteren. Ik zit en ik wil mijn lichaam voelen." Ik vond dat toen heel apart. Met de Arabische uitdrukking 'naar je botten luisteren' wordt een moment bedoeld waarop je even zen wilt zijn, in jezelf wilt keren, voelen hoe je in elkaar zit. Ik dacht: "Dat ga ik onthouden en dat ga ik ook leren!" Toen heb ik tegen haar gezegd: "Ik ga naast je zitten en ik ga ook naar mijn botten luisteren." Haar leeftijd, de reis die ze heeft gemaakt en het feit dat ze hier nu veilig kan zitten en daar van geniet. Toen dacht ik: "Ja vrouw, je bent er. Je bent veilig. Je mag lekker naar je botten luisteren."

Hun gewicht in goud waard

de verhalen van vrijwilligers

‘Nederland is zelf ook gemakkelijker geworden’

Elsa vluchtte in 1992 uit haar moederland Eritrea naar Nederland. Het begin was moeilijk. De taal, de cultuur, de eenzaamheid. ‘In Eritrea werd veel meer samen gedaan. Samen eten, samen drinken. Hier zijn mensen meer in huis, je kunt niet zomaar bij de burens binnenlopen. Maar Nederlanders zijn de afgelopen jaren wel opener geworden.’

Een afspraak maken als je met iemand wilt praten, voor Elsa was het in de beginjaren echt even wennen. Vanuit haar eigen ervaringen kan ze nieuwe Amsterdammers afkomstig uit Eritrea wegwijs maken in de do’s en don’ts in Nederland en ze de taal leren.

Elsa: ‘Ik ondersteun taallessen voor de mensen en soms vertaal ik voor ze. Het is weleens gebeurd dat mensen me om één uur ‘s nachts belden dat hun dochter in het ziekenhuis lag en ze vroegen of ik iets aan een arts kon uitleggen. Ik ben blij voor die mensen en voor mezelf dat ik mijn ervaringen kon delen. Ik heb zelf ook zoveel dingen geleerd. Het is mooi om mijn kennis weer door te mogen geven. De taal is zo belangrijk. Je wilt contact met mensen, vragen stellen op straat, aan de dokter, in het kantoor op je werk. Dat is echt belangrijk.’

Elsa werkt al twee jaar als vrijwilliger bij de taallessen voor Dynamo en blijft dat voorlopig ook doen. ‘Ik ben blij dat ik met de mensen van Dynamo werk. Soms vond ik het moeilijk om te horen wat mensen hebben meegemaakt. Ik heb zelf ook dingen meegemaakt. Ik heb Nederland de afgelopen jaren zien veranderen. Nederland is zelf ook makkelijker geworden, mensen zijn opener geworden. Ze communiceren makkelijker met elkaar, vooral met mensen uit het buitenland. Toen ik in Nederland kwam, was dat nog geslotener. Ik ben blij. Ik ben ook lief, ik weet het. Ik ben nog steeds niet goed in nee zeggen, maar ik heb het hier af en toe wel geleerd.’

Elsa Gebray, ondersteuner bij de taallessen voor vluchtelingen uit Eritrea

Je wilt contact met mensen, vragen stellen op straat, aan de dokter, in het kantoor op je werk.

Van het COA mochten we er eerst niets mee doen. Maar mensen bleven maar komen om kleding te doneren...

‘Steeds meer mensen wilden kleding doneren’

Vrolijk pratend met haar collega's vouwt vrijwilligster Barbara Onland de kleding van de Vintage Shop. Met aandacht sorteren de mensen die de winkel bestieren alle kleding op maat en soort, om ze op nette stapeltjes te leggen. Nu is het nog rustig, maar om half twaalf, als de winkel open gaat, staan de mensen in de rij om kleding uit te zoeken.

Barbara en haar schoonzus Margriet zijn al vanaf het begin van het AZC vrijwilliger bij Dynamo. Eerst zaten ze aan de receptie bij de Buren Boulevard. ‘We konden tegen iedereen zeggen waar ze heen moesten,’ vertelt Barbara. ‘Er werden en worden ontzettend veel taalcurssussen gegeven. Wij wezen mensen de weg daar naartoe. Op een gegeven moment kwamen er steeds meer mensen aan onze balie die kleding wilden doneren aan de vluchtelingen.’

Barbara: ‘Van het COA mochten we er eerst niets mee doen. Maar mensen bleven maar komen om kleding te doneren, en iemand heeft toen de groeiende kledingvoorraad in een kamer beneden neergelegd. Op een gegeven ogenblik hadden we hier een bibliotheek waar niet meer zoveel belangstelling voor was. Het hoofd van de bewoners stond denk ik nog niet naar lezen. En wij mochten in de ruimte van de bibliotheek een winkel beginnen.’

Twee dagen per week

De winkel is nu twee dagen per week open. Vrijwilliger Osman haalt een trolley vol met spullen, kleding en spelletjes op en zet dat in de winkel. Dan begint het grote sorteerwerk en worden de spullen eerst op kwaliteit gecheckt. De belangstelling van de nieuwe Amsterdammers was vanaf het begin groot. Barbara: ‘We hadden de regel dat er vijf mensen tegelijk naar binnen mochten

en dat ze per persoon vijf stuks kleding mee mochten nemen. Maar nu we weten dat ze weggaan, mogen ze meer meenemen. Wie het eerst komt, wie het eerst maalt.'

Barbara helpt de nieuwe Amsterdammers met plezier. Helemaal omdat ze uit ervaring weet hoe het is als je een nieuw leven opbouwt in een land dat je niet kent en waar je de taal nog niet spreekt. 'Ik ben Engelse van geboorte en toen ik naar Nederland kwam, moest ik me ook aanpassen. Voor hen is het een nog veel grotere aanpassing. En toch; het leven gaat gewoon door. Dat merk je bijvoorbeeld met de kleding. Soms komen ze binnen met een vraag over een winterjas. "Ik zoek een winterjas, als het kan lang en donkerbruin." Ondanks alles vindt iemand zulke details belangrijk en dat is goed. Dat is het meest belangrijke, dat je hoe dan ook, ondanks alles, gewoon doorleeft.'

*Barbara Onland,
vrijwilligster bij de
Vintage shop*

*De normale gang van
zaken zie je hier gewoon
doorgaan, ondanks het
feit dat de nieuwkomers
heel veel dingen hebben
meegemaakt.*

*Andere mensen
die niet directe
familie zijn,
kunnen ook je
familie worden*

‘Ik werk hier elke dag’

Saïda is zeventien jaar geleden vanuit Marokko naar Nederland gekomen. Ze ziet haar lessen Nederlands aan nieuwe Amsterdammers als een uitwisseling. ‘Ik leer en zij leren ook met mij.’

‘Ik werk hier elke dag,’ vertelt Saïda. ‘Ik spreek Arabisch en kan de mensen met deze taal Nederlands leren of voor hen tolken. Ik heb natuurlijk Nederlands geleerd en ik begrijp alles wat de deelnemers zeggen. We kunnen samen delen. Ik leer en zij leren ook met mij. Soms leg ik iets uit over de regels in Nederlands, ik geef taallessen en ik kook hier. Ook vind ik het leuk om met sommige activiteiten mee te helpen.’

Het werken in het AZC heeft Saïda zelf ook goede dingen gebracht. Ze vindt het prettig om met iedereen samen te werken. En niet alleen het samenwerken is fijn, Saïda heeft het gevoel dat ze er familie bij heeft gekregen.

‘Het heeft mij ook iets gegeven. Ik ben blij hier. Ik ben blij met het team en alle anderen. Het is hier gezellig. Ik heb hier geen familie, maar andere mensen die niet directe familie zijn, kunnen ook je familie worden. Ik ben er sterker door geworden, dat ziet mijn dochter van tien jaar ook. Ik zie mijzelf nu ook als een sterkere vrouw.’

Saïda Blkadi, taal- en kookvrijwilligster

Ik zie mijzelf nu ook als een sterkere vrouw.

‘Ik voel me hier net in een snoepwinkel!’

Vrolijk spelen met de kinderen op de voorschool, een taalles geven, Loes Nawmie is overal voor in. ‘We dragen hier ons steentje bij om de nieuwe Amsterdammers een thuisgevoel te geven, zodat ze daarmee hun eigen leven gaan invullen hier in Nederland.’

Loes Nawmie,
vrijwilligster taalles en
voorschool

Al die mensen om me heen, al die andere culturen, lieve collega's; ik vind het heerlijk! Ik heb respect voor de nieuwe Amsterdammers. Ik vind ze heel moedig, ze zijn bereid om iets te leren en ze leren ons ook iets.

Na haar pensionering heeft Loes een jaar rondgekeken hoe ze haar vrijgekomen tijd zou gaan invullen en is op zoek gegaan naar vrijwilligerswerk. Zo kwam ze bij Dynamo terecht. ‘Ik heb een cursus gevolgd en ben aan de slag gegaan. Ik voel me hier net in een snoepwinkel! Ik ben overal inzetbaar. Ik doe de taalles, en ik doe nu de voorschool erbij. Al die mensen om me heen, al die andere culturen, lieve collega's, ik vind het heerlijk! Andere culturen hebben iets moois te brengen.’

Loes vindt het erg jammer dat het werk op de locatie Wenckebachweg stopt vanwege de bouw van een nieuwe woonwijk. ‘Jammer dat het hier opgedoekt wordt. Ik ga verder met een klein handje collega's en hetzelfde werk ergens anders doen, in de Kraaipan. Ik heb respect voor de nieuwe Amsterdammers. Ik vind ze heel moedig, ze zijn bereid om iets te leren en ze leren ons ook iets. Als je iets zegt, staan ze ervoor open. Ze komen in een totaal nieuwe wereld. Dat is mooi. Ze zijn leergierig en willen graag de taal spreken, wat niet 1,2,3 gaat. Ik vind het heel goed wat Dynamo hier heeft opgezet om de mensen hier een goede start en een warm gevoel mee te geven. We dragen ons steentje bij om de nieuwe Amsterdammers een thuisgevoel te geven, zodat ze daarmee hun eigen leven gaan invullen hier in Nederland.’

In 2016 streken de eerste asielzoekers neer in de tot tijdelijk AZC omgebouwde voormalige gevangenis met plaats voor duizend asielzoekers. Met vallen en opstaan ontstond een nieuwe buurt aan de Wenckebachweg. Een terugblik op de afgelopen tijd en perspectief op de toekomst.

Alyas, Manal en hun tweeling Sandy en Sabine

Uit welke keuken het gerecht ook komt, eten brengt mensen samen. De gezamenlijke maaltijden zijn voor veel oude en nieuwe Amsterdammers een mooie herinnering.

De voorschool: een goede start van de dag en over een paar jaar van de basisschool

Samen muziek maken op de voorschool

Fietsles. Vooral vrouwen doen hieraan mee.

Nederlands leren is belangrijk. Dynamo start met conversatietraining in de trainingsruimte van de BurenBoulevard. De belangstelling is overweldigend.

Het loopt storm bij de gezamenlijke maaltijden voor en door vluchtelingen.

Dynamo opent de BurenBoulevard, een vraagbaak voor nieuwe Amsterdammers die ze verder helpt hun weg in Nederland te vinden.

December 2017: De laatste bewoners van AZC Wenkebachweg vertrekken naar andere AZC's of woningen.

2018 en verder: Dynamo gaat op verschillende locaties verder met het ondersteunen van nieuwe Amsterdammers.

Wachten en nietsdoen, vooruitkijken en terugblikken

De ingang wordt door bewoners en Favela Painters kleurrijk beschilderd.

Op eigen benen willen staan

de verhalen van bewoners

‘Ik wil verder’

Ze is gevlucht uit Sudan en is nu bijna anderhalf jaar in Nederland. Sundus’ dochter Raseel is in het AMC geboren. ‘Ik was zwanger toen ik hier kwam. Ik heb heel veel meegemaakt, waardoor ik ook heb geleerd: ik wil verder en op eigen benen staan.’

Het dagelijks leven in het AZC vindt ze niet makkelijk als alleenstaand moeder. ‘De wc’s en douches zijn niet op dezelfde verdieping, dus ik moet altijd mijn dochter meenemen. Om 9 uur ga ik altijd naar de Nederlandse les van Rachida. Dan neem ik mijn dochter mee en die valt Rachida dan lastig. (lacht). Rachida: “Ik geniet ervan. Toen Sundus net was bevallen, zijn we naar het ziekenhuis gegaan en hebben we haar dochter bewonderd. Logisch, want ze is ook zó leuk!”

*Sundus Mohammed
uit Sudan met
baby Raseel*

*Ik heb geleerd op
welk moment ik sterk
moet zijn. Ik heb
leren leven door alle
omstandigheden.*

Achter de schermen zorgde het team van Dynamo voor een ondersteunend netwerk rondom de toen hoogzwangere Sundus. Houlida: ‘We dachten, daar moeten we burens bij betrekken, zodat er iemand alarm kan slaan als de weeën beginnen. De burens gingen vaak bij haar langs en brachten eten. Die dames zijn voor elkaar gaan zorgen. En deze vrouwen uit Sudan, Syrië en Uganda, uit zulke verschillende werelden, zorgden ervoor dat er geen ruzies ontstonden en namen hun mannen daarin mee. Zo wordt de oorlog buiten de boot gehouden.’

Sundus: ‘Ik heb geleerd op welk moment ik sterk moet zijn. Door alle vermoeidheid heen moet ik doorgaan. Ik neem het leven zoals het is. Gelukkig heb ik een kind, zonder haar zou ik me eenzaam gaan voelen. En.. ik mag in Nederland blijven! (huilt). Zonder de mensen van Dynamo had ik de taal niet geleerd, ze hebben me echt geholpen. Rachida: “Voordat je het weet heb je een huisje. Kom maar naast mij wonen.”

‘Mogen we dit overleven’

Alyas Yazji is al langer in Nederland dan zijn vrouw Manal, maar haar Nederlands is stukken beter. ‘Zij is gewoon veel slimmer dan dat ik ben,’ lacht hij. Nu ze allemaal veilig zijn, ligt de prioriteit bij Nederlands leren en een woning en werk vinden.

In Syrië had hij een eigen horlogewinkel en Manal was er docent Engels. Alyas is vooruit gereisd. ‘We woonden in een onveilige regio in Syrië waar verschillende groepen tegen elkaar vechten. Veel jonge jongens werden uit huis gehaald om te vechten. Onze zoon is tien en we vreesden voor zijn leven. Daarom ben ik ’s nachts vertrokken om een veiliger plek voor het hele gezin te vinden.’

Zijn lange weg naar Nederland noemt hij met een glimlach een ‘adventure story’. Maar zo leuk was het avontuur niet. ‘De bootreis was ontzettend gevaarlijk. Voor ons was een boot met kinderen en een baby gezonken. Ze hadden 35 mensen in een klein opblaasbootje gepropt. De golven waren hoog. We waren constant aan het bidden: mogen de mensen in Syrië veilig zijn. Mogen we dit overleven. Hij houdt Manals hand vast en citeert een Syrisch spreekwoord: ‘Zoals een vogel fluit en vliegt, zo moet een mens soms meegaan met alle veranderingen.’

Eenmaal in Ter Apel diende Alyas verzoeken in om de familie te herenigen. Nu ligt de prioriteit bij Nederlands leren en een woning en werk vinden. Alyas lacht: ‘het Nederlands als taal is bijna nog moeilijker dan de oorlog in Syrië.’ Manal droomt er nog weleens van om terug te keren naar Syrië. Alyas: ‘We hebben echt voor de veiligheid van onze kinderen gekozen. Maar we maken ons nog dagelijks zorgen over onze dierbaren in Syrië. Voor de oorlog leefden we rustig en gelukkig en we willen die rust terug voor onze kinderen.’

Alyas, Manal en hun tweeling Sandy en Sabine

We hebben echt voor de veiligheid van onze kinderen gekozen. Maar we maken ons nog dagelijks zorgen over onze dierbaren in Syrië

‘Mijn hoofd is snel vol’

Mohammed woonde in Deir el Zour in Syrië. Tot in het najaar van 2017 was het grootste gedeelte van deze provincie bezet door IS. ‘Toen het leger mijn stad aanviel, hebben ze meer dan duizend mensen vermoord.’

Tijdens gevechten op straat hielp Mohammed samen met anderen om mensen te verplaatsen. ‘Er werd een raket afgevuurd die dicht bij me terecht kwam en ontplofte. Nu is mijn trommelvlies blijvend beschadigd door de explosie. (tegen de tekstschrijfster) Ik kan je nu horen omdat we rustig zitten, maar in groepen versta ik weinig.’ Veilig voelt hij zich wel in Nederland, maar elke dag is er de onrust over zijn familie en vrienden in Syrië. Mohammed wil niet op de foto uit angst dat zijn familie wordt gearresteerd.

Mohammed
uit Syrië

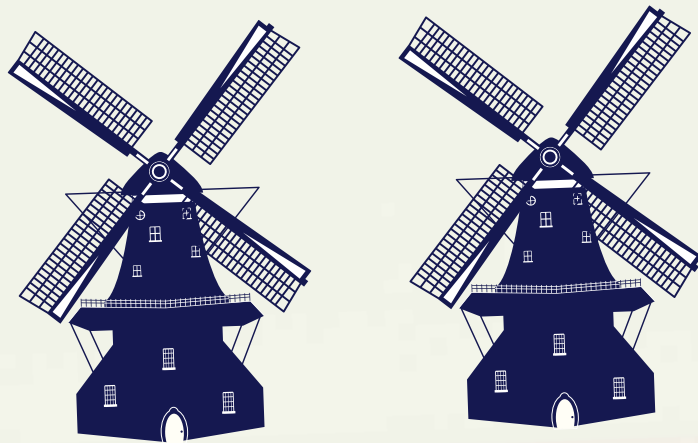
*Ik wil graag mensen
helpen, zoals ik zelf
in Griekenland ben
geholpen*

Hij leert elke dag nieuwe Nederlandse woorden maar vergeet de woorden ook snel weer. ‘Mijn hoofd is snel vol door mijn gehoorprobleem en stress. Ik wil graag goed Nederlands leren en verder naar school.’ Na zijn middelbare school en militaire dienst werkte hij als installateur van air conditionings. ‘Ik woonde in de woestijn en daar is het warm. (lacht) Ik denk dat er in Nederland geen mensen nodig zijn om air conditioning te installeren. Misschien kan ik hier wel verwarmingen installeren! (lacht weer)

In Griekenland werd ik geholpen door Nederlandse mensen van het Rode Kruis. Zij waren erg aardig. Dat heb ik tot op de dag van vandaag onthouden. Toen ik in Duitsland aankwam, vond ik de mensen daar hard en onvriendelijk. Toen besloot ik naar Nederland te reizen. Ik wil graag beter Nederlands leren en voor het Rode Kruis gaan werken. Ik wil graag mensen helpen, zoals ik zelf in Griekenland ben geholpen.’ En helpen, dat doet hij al. Mohammed hielp elke dinsdag bij de balie van de BurenBoulevard en blijft als vrijwilliger bij Dynamo betrokken.

*Nederland
is mooi. Er zijn
kansen en er is
toekomst*

‘Ze geven in Nederland veel tijd aan kinderen’

Van Syrië via Istanbul naar Nederland. Dat is in een paar woorden de lange reis die Samya aflegde. Ze is nu vier maanden in Nederland. ‘Goedemorgen is het eerste Nederlandse woord dat ik leerde.’

Haar zoon kwam al twee jaar eerder naar Nederland, grotendeels te voet. Ze laat een foto zien van de hereniging met haar zoon. ‘We hadden geen keus. We konden niet terug naar Syrië vanwege de oorlog. Ons huis en onze bezittingen zijn er niet meer door de bombardementen. Alles is weg. Ik ben zo blij dat ik in Nederland ben. Het land is geweldig, en de mensen ook. Er zijn hier kansen en er is weer een toekomst. Ze geven in Nederland ook veel tijd aan kinderen. De toekomst voor mijn kinderen is het allerbelangrijkste. En de Nederlandse taal. Ik ben dankbaar en blij.’

*Samya
uit Syrië*

*De toekomst voor
mijn kinderen is het
allerbelangrijkste.*

‘Ik blijf vrijwilliger totdat ik echt kan gaan werken’

De Syrische Fairuz Alkhalil is negen maanden in Nederland en stak gelijk haar handen uit de mouwen. ‘Ik doe mee aan de taallessen. Daarna kom ik naar de kledingzaak. Ik heb ook meegeholpen met koken.’

Een stilzitter is ze niet. Nooit geweest ook. Fairuz laat zich zien als een vrouw met kracht die haar tijd graag op een helpende, nuttige manier besteedt. Ze doet het niet alleen om te leren en te helpen, maar ook om haar zinnen te verzetten en te genieten van de gezelligheid van samen dingen doen.

‘Ik heb gerechten gekookt uit de wereldkeuken. Ik heb shoarma gekookt en rijstgerechten met kikkererwten, en macaroni met bechamelsaus. Ik blijf vrijwilliger totdat ik echt kan gaan werken. Het is altijd gezellig om samen te koken, veel beter dan alleen.

Ik ben nu ook nog vrijwilliger, wel in een echt restaurant. Daar is er altijd iemand die je helpt, zodat je steun krijgt. Dat is leuk. Ik heb hier leren naaien, handwerken en koken, ook andere gerechten van andere culturen. Zo heb ik mijn tijd gevuld, met activiteiten, zodat ik me niet eenzaam ga voelen en andere mensen leer kennen. Ik vind het mooi dat je naar een land komt en dat er mensen voor je klaar staan zonder dat je het vraagt. Er is hulp. Je bent niet alleen. Er wordt naar me gekeken. Dat vind ik geweldig! Daarvan heb ik geleerd dat ik ook voor anderen klaar sta.’

Fairuz Alkhalil
uit Syrië

Ik vind het mooi dat je naar een land komt en dat er mensen voor je klaar staan. Er wordt naar me gekeken. Dat vind ik geweldig!

‘Samen eten is delen en genieten’

In Syrië had Hassan zijn eigen bedrijven: een restaurant, een koffiebar en een trouwlocatie. Zijn bedrijven werden onteigend, zijn familie viel uit elkaar en na de vlucht begon zijn nieuwe leven in Nederland. In de keuken beleeft hij nog steeds de vreugde van lekker eten, die hij deelt met zijn collega Hamza.

Nederlands eten? Hassan begint hard te lachen. Een broodje kaas, een hamburger. Hij zegt er diplomatiek niets over. Ooit wil hij in zijn eigen Syrische restaurant mensen kennis laten maken met de échte Syrische keuken. Want er is slechte houmous en er is goede, échte houmous.

In de noodopvang in Zaandam viel zijn talent voor het managen van een keuken al op. Samen met Houlida startte hij het gezamenlijk dineren in de BurenBoulevard. ‘We hebben pannen gekocht, boodschappen gedaan en we gingen aan de slag. Heel leuk om te koken voor grote groepen.’

Het samen genieten van eten en het delen van eten, dat vindt hij mooi aan de eetcultuur van zowel Syrië als Nederland. Hij laat foto’s zien van een tafel van tientallen meters lang, opgedist met smakelijke, kleurrijke gerechten. Hassan staat erop kwaliteitsproducten te gebruiken.

‘Ik ben van de verfijnde keuken. Het begint bij het snijden, bij goed materiaal. Je hebt goede kruiden nodig. Verse peterselie, verse munt en koriander. Niets uit pakjes. Houmous moet je nooit uit een potje eten, en je moet de juiste kikkererwten gebruiken. Houlida had kikkererwten gekocht bij de Lidl. Ik zei: “Wat is dit?” Ik kook met aandacht. De peterselie bijvoorbeeld, moet je

*Hassan Allaham en
Hamza Alnaje*

*Er is slechte houmous
en er is goede, échte
houmous.*

blaadje voor blaadje plukken. Hij begint weer hard te lachen wanneer Houlida zegt dat dat te langzaam gaat. 'Met de steeltjes erbij, wordt de smaak te scherp! Een goede keuken heeft tijd nodig, geen haast.'

Hamza Alnaje is Hassans steun en toeverlaat in de keuken. Ze ontmoetten elkaar in het AZC en Hassan maakte Hamza enthousiast voor de keuken. Zo bereidden ze maaltijden voor meer dan honderd man. Hamza: 'Hassan deed de planning en wij hielpen. Het was leuk omdat het een behoorlijke uitdaging is om eten te bereiden voor zoveel mensen in zo'n korte tijd. Ik vond het zo leuk dat ik nu ook in een restaurant wil gaan werken. Ik wil graag chefkok worden.'

Als ze hun koksjassen aantrekken en groente beginnen te snijden, lachen ze naar elkaar. Ze leggen met zorg de wortels en tomaten op de schaal en gaan op in wat ze doen. Hamza: 'Als ik blij gezichten zie en mensen zie genieten van ons eten, dan word ik daar heel blij van. Dat zijn van die momenten die ik meeneem.'

Als ik blij gezichten zie en mensen zie genieten van ons eten, dan word ik daar heel blij van. Dat zijn van die momenten die ik meeneem.

*Een mens
heeft
structuur
en een
doel nodig*

‘Het was prachtig hoe de mensen ons verwelkomden’

Bahijeh Tamer is ruim twee jaar in Nederland en zal haar aankomst in Nederland nooit vergeten. ‘Ik kom uit Syrië en de reis hier naartoe was zwaar. We waren moe toen we hier aankwamen. Maar het was zo mooi om te zien hoe mensen ons verwelkomden, dat we onze moeheid vergaten.’

Ze is vooral blij dat ze nu veilig is. Na de stress van de oorlog en een moeilijke reis op de boot die bijna tot de verdrinkingsdood leidde, kan ze af en toe rust vinden. ‘Ze hebben ons gerustgesteld. We hoeven niet meer voor ons leven te vrezen. Toen ik op reis ging dacht ik, zal ik ooit aankomen? En hier stond de Nederlandse gemeenschap echt voor me klaar, voor mij en mijn kinderen.’

Ik heb de taal geleerd, en daarna ben ik naar activiteiten gegaan. Waar er een activiteit is, doe ik mee, als het kan. Ik ben lichamelijk nog erg vermoeid en moet op mijn energie letten, maar toch kom ik. Een mens heeft structuur en een doel nodig.’

Bahijeh is naar Nederland gekomen met haar kinderen. ‘Mijn kinderen wonen in andere torens. We zijn wel samen maar wonen helaas gescheiden van elkaar. Doordat we niet samen wonen, gaan mijn kinderen een eigen leven leiden. We zijn één gezin, in drie torens verdeeld. Mijn kinderen willen terug naar Syrië. Mijn dochter studeerde er aan de universiteit. Mijn gedachten waren altijd bij de kinderen. Ik ben blij dat ze ook hier zijn.’

*Bahijeh Tamer
uit Syrië*

*Waar er een activiteit is,
doe ik mee, als het kan.
Ik ben lichamelijk nog
erg vermoeid en moet
op mijn energie letten,
maar toch kom ik.*

Noha Bashir
uit Sudan

‘Ik hoop er het beste van’

Ik ben een jaar in Nederland. Ik kom uit Sudan. Ons leven hier is moeilijk. Ik ben alleen en niemand helpt me. Soms is mijn baby ziek. Dan moet ik alles alleen doen.

Mijn man is niet hier. Ik heb het moeilijk gehad in Sudan. Het wachten op een verblijfsvergunning duurt lang. Na mijn bevalling ben ik niet meteen naar de taallessen gekomen, want mijn zoon had veel krampjes. En ik had de kracht niet om erop uit te gaan, ik maakte me zorgen.

Noha wil graag in Nederland blijven en is enthousiast begonnen aan Nederlandse lessen. ‘Toen de krampen van mijn zoon voorbij waren, ben ik meteen naar de taallessen van Rachida gekomen. Het geeft wat te doen en het geeft een doel. Het leven gaat door en ik wil toch gewoon sterk blijven. Ik was er zo actief mee bezig en opeens hoorde ik dat ik terug naar Frankrijk moest. Ik was ontdaan. In tranen vertelde ik iedereen dat ik naar Frankrijk moest. Ik heb een afspraak met de IND om te bekijken of ik toch niet hier kan blijven. Ik hoop er het beste van.’

Toen de krampen van mijn zoon voorbij waren, ben ik meteen naar de taallessen van Rachida gekomen. Het geeft wat te doen en het geeft een doel.

Het leven
gaat door en
ik wil toch
gewoon sterk
blijven

Betrokken, flexibel en krachtig

de verhalen van medewerkers

‘Met handen en voeten’

Al spreek je elkaars taal nog niet, lichaamstaal is universeel. ‘In de noodopvang kwam er een kind naar me toe rennen die me een knuffel gaf. Hij was gevlucht met zijn vader en miste zijn moeder. Dat raakte me. Het eerste wat ze nodig hebben, is liefde.’

Het benadrukken van de overeenkomsten tussen mensen gaat haar aan het hart. ‘Er zijn mensen die met veel vooroordelen naar het AZC komen en hier heel anders weggaan. Je moet je in deze mensen interesseren om te weten wie ze zijn, wat ze hebben meegemaakt en waar ze voor staan.’

Gülten begon als stagiair bij Dynamo en werd gevraagd om mee te draaien in de hulp aan nieuwe Amsterdammers. ‘Je leert veel over de achtergrond van de mensen en de kinderen, daar moet je mee om kunnen gaan. Je moet je emoties onder controle kunnen houden. En al spreek ik hun taal niet, met handen en voeten kom je er wel.’

In de chaotische omstandigheden van de noodopvang zag ze allerlei kinderen schreeuwen, rennen en vechten. ‘Dan doe je hetzelfde als in je buurt. Een hand omhoog, of een vinger voor je mond om stilte te vragen. Daarna leer je een paar woorden in hun taal en zij leren hun eerste Nederlandse woorden. Dan begint het uitwisselen. Je hoort van alles over hun ervaringen. Ze vertellen hoe hun huis is platgebombardeerd, en hoe ze hier zijn gekomen. Dat zijn verhalen waarbij je stilstaat, dat zal ik altijd meenemen. Als iemand zegt “ieieiew spuitjes”, denk ik: je hebt het zo goed. Deze mensen hadden niet eens een stuk brood om te eten. Ik zie heel veel kracht. Ze staan heel sterk in hun schoenen. Dat respecteer ik echt en ik weet niet of ik het zou kunnen. Dat kunnen zij wel en daar ben ik trots op.’

*Gülten Kaynak,
jongerenwerker,
pedagogisch medewerker
en activiteitenbegeleider*

*Er zijn mensen die
met veel vooroordelen
naar het AZC komen en
hier weer heel anders
weggaan.*

‘We denken in oplossingen’

Pionieren, flexibel zijn en contacten leggen, daaruit bestaat grotendeels het werk van Hafsa Mahraoui, coördinator vrijwilligers. ‘We hadden het nooit kunnen doen zonder de vrijwilligers. Als er één niet kon, dan viel er al een leegte.’

Worden de activiteiten goed bezocht? Waar hebben mensen behoefte aan? Hafsa en haar collega's hebben veel dingen op poten gezet. Zoals de gezamenlijke maaltijden.

‘Ons gezamenlijk dineren is denk ik wel het paradepaardje van de BurenBoulevard geweest. Elke donderdagavond hadden we in een kantine een diner dat werd gekookt door een groep vrijwilligers uit het AZC. Zeventig man kwam uit het AZC, en er waren altijd dertig plaatsen voor oude Amsterdammers. We gaven kaartjes uit, zodat iedereen een keer aan de beurt kon komen.’

Het vraagt flexibiliteit om in te spelen op de behoefte van bewoners, maar dat

vindt Hafsa juist het leuke van het werk. ‘Als je flexibel bent, kun je veel voor mensen doen. Eerst kwam de behoefte aan een vrouwenochtend. We noemden dat thee en thema. Tussen de thema's door was het én informeel, maar we focusten wel op iets educatiefs. Later kwam er behoefte aan yoga en kickboksen. En we hebben gekeken: welke organisaties en ondernemers zijn er in Amsterdam? We koppelen een groep en we gaan het inplannen op tijden dat het deze mensen het beste uitkomt.’

Daarbij werd gewerkt vanuit het standpunt dat iedereen meedoet, ook kwetsbare groepen. Hafsa: ‘De sterken vinden hun weg altijd wel. Moeders met kinderen vallen sneller buiten de boot, omdat je niet met een kind naar les mag. Wij zeiden dat ze prima kunnen aansluiten bij een klas, als hun kind rustig

zit of er op hem wordt gepast. We denken in oplossingen. We probeerden de groep die het meest moeite had er ook bij te betrekken, want die gaan ook in onze maatschappij functioneren. Als ze worden achtergelaten, is dat alleen maar nog zwaarder. De assertievere mensen konden anderen weer helpen en stimuleren. Ook speelden we veel in op actuele situaties.’

In de voorschool worden kinderen spelenderwijs wegwijs gemaakt in Nederland en in de Nederlandse taal. ‘De voorschool hier in het AZC is in september 2016 gestart. Het voortraject voor school is belangrijk om kinderen een goede start te gunnen op de basisschool. Dat geldt helemaal voor deze kinderen. De juffen vinden het ook geweldig dat deze kinderen ‘goedemorgen juffrouw’ kunnen zeggen en dat ze Nederlandse liedjes zingen. Want bij de kinderen begint het.’

Hafsa Mahraoui,
coördinator vrijwilligers

Het vraagt flexibiliteit om in te spelen op de behoefte van bewoners, maar dat is juist het leuke van het werk.

Rachida El-Boukziri,
oudercontact-
medewerker en
NT2 docent

*Mensen waarderen het
zo dat je er voor ze
bent, dat je luistert
naar hun verhaal. Er
voor ze zijn is vaak al
genoeg.*

‘Ik moest ook nee leren zeggen’

De nieuwe Amsterdammers dragen haar op handen omdat ze zo goed kan luisteren en zo medelevend is. Rachida El-Boukziri: ‘Mijn ouders hebben ook het een en ander meegemaakt toen ze naar Nederland kwamen. Ik wil gewoon graag helpen.’

De gevolgen van politieke ruzies voor gewone mensen; Rachida maakte het geregeld mee tijdens haar taallessen. ‘Toen er ruzie ontstond tussen Rutte en Erdogan, werden veel deelnemers enorm onrustig. “Mijn partner zit nu in Turkije, kan hij nog wel hierheen komen?” Met dat soort vragen kwamen ze. Ik moest echt met de les stoppen om daar meer over te vertellen. Je kan wel thuis iets gaan voorbereiden en daar aan vast willen houden, maar hier komen ze misschien met hele andere vragen. Of hun huis is gebombardeerd. Dan ga je omschakelen. Mensen waarderen het zo dat je er voor ze bent, dat je luistert naar hun verhaal. Er voor ze zijn is vaak al genoeg.’

‘Kunnen schakelen dat heb ik hier wel geleerd. Lesgeven in het AZC is heel anders dan in een buurthuis. Hier hebben ze allerlei praktische vragen en ik stond voor alles open. Mijn ouders hebben ook het een en ander meegemaakt toen ze naar Nederland kwamen.’

We werken hier als één team. En ik moest ook nee leren zeggen. Op tijd weggaan. Anders was ik hier dag en nacht maatschappelijk werker, hulpverlener, taaltrainer, luisterend oor, alles in één. Ze zag ontwapenende openheid bij mensen, zoals bij een training over positief opvoeden. ‘Daar was een vader bij. Ik zag hem altijd als een sterke, stoere man. Toen mocht hij iets vertellen over zijn eigen jeugd die niet altijd gemakkelijk was. Hij vertelde open, met tranen over zijn kindertijd, zonder zich stoerder voor te doen. Daardoor durfden andere mannen ook hun verhaal te vertellen. Zo geweldig om te zien!’

Colofon

Uitgave van Dynamo, december 2017

www.dynamo-amsterdam.nl

Teksten: Bea Kalter

Fotografie: Ienske Meindertsma, Houlida Lahmaj

Vormgeving: Hollands Diep, Annelie Seegers

Druk: Drukkerij Peters

Dynamo beweegt tot meedoen

Dynamo beweegt tot meedoen

